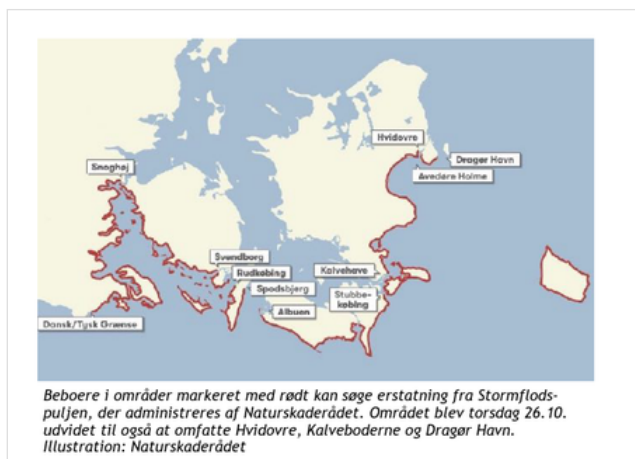

Nyheder fra 2018-2023

FL's rapport om Sommerhuse i stormflod

28.10.2023

Ivan Munk fra FL skrev i nyhedsbrev no. 5 om stormfloden 20.–21. oktober 2023 som har anrettet store skader på sommerhuse og om allerede 2.100 anmeldte skader. Han uddyber, at ".rent statistisk indtræffer stormfloder som følge af ekstrem høj vandstand forårsaget af storm, faktisk sjældnere end hvert 20. år. For de fleste af sommerhusområder, der blev ramt, taler vi denne gang om en 100-års hændelse."

Katsstrosesituation

Ivan beskriver hvorfor man ikke forsikre sig mod stormflodsskader på traditionel vis, fordi stormflod sidestilles i forsikringsammenhæng med en katastrofesituation. Det er Naturskaderådet som udbetaler erstatning for skader forårsaget af stormflod fra den såkaldte Stormflodspulje. Han skriver også om skadeanmeldes procedure skader og erstatningsvilkår. Skaderamte i Aa, som er del af de udpegede områder, som har mulighed for at søge om erstatning.

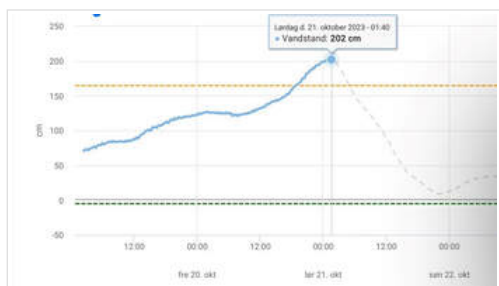
Læs mere om muligheder for erstatning, betingelserne og god råd i nyhedsbrev her i vores FL side (direkte download) eller FL's hjemmeside.

Dækningsvejledning fra Naturskaderådet findes her

Sådan så der ud ved Åkrog Bugt lørdag, den 21.10.2023 efter stormfloden ramte Assens Kommunes kystlinje. Foto: Jan Seneca
Copyright: Photo fra Klummen i Lokavis Assens uge 44 fra 1. november 2023

Stormfloden der ramte Aa...

20.-22. oktober 2023

Stormfloden ramte også Aa hård med ca 2.10m i nat, den 20. oktober 2023.

I vores billed galleri har vi samlet indtryk af stormfloden da den kom sievende ind om fredag eftermiddag og på lørdag og søndag, da vandet langsom træk sig for alle dem, der ikke har været her -- mens der bliver ryddet op og affugtet...

Vi var uden strøm i Aa fra fredag kl. 18 indtil søndag kl.15
Billederne kan ses her

DMI's analyse af stormfloden kan læses online her eller downloades her

Varsel: Aa bliver afspærret pga forventet vandstand med op til 2m over normalen

Se kortene: Her kan Assens Kommune stå under vand

Af Peter Krogh Frausing

DMI har udsendt varsel om, at vandstanden i Assens Havn forventes at stige til ca. 1.25 m over daglig vande allerede fredag morgen. Foreløbige prognoser spår imidlertid, at vandstanden kan stige helt op til 1.83 m. Lørdag morgen klokken 03.00, hvor den forventes at toppe.

Til sammenligning nåede vandstanden i 2017 op på 1,62 meter over normalen, mens den i 2019 steg til ca. 1,5 meter. Nordre Havnevej og Ved Stranden forventes derfor at blive afspærret fra klokken 5 fredag morgen.

Se i galleriet herunder, hvilke områder der forventes at blive spærret grundet oversvømmelse:

Foto: Assens Kommune

Hvad er vigtigst i Lillebælt: Marsvin eller møller og motorvej? - Debatindlæg til eftertanke...

12. oktober 2023

I dag blev vi henvist til et detbatinlag i Fynes.dk fra Jørgen Jeppesen, Helnæs, som starter sådanne:

...Kom og sæt dig på bænken.. med udsigt over havet vest for Helnæs. Mod syd standser dit blik på fyrtårnet, mod nord på klinten, og selv sidder du midt i det hele og opdager, at du trækker vejret i takt med bæltets bølger. Det er et uforstyrret Lillebæltsskabels, et af de allersidste. Om natten er her så mørkt, at man i klart vejr mærker, hvordan vi rejser i Mælkevejen sammen med millioner af stjerner....

og ender med...

... den følelse er helnæsboernes stærkeste bevæggrund, men også svageste argument. Følelser tæller ikke. At noget er synd for marsvinet, naturen eller mennesket selv er en privat sag, hævder flertallet og tror, at modstanden nok i virkeligheden skyldes en blanding af egoisme og manglende indsigt i verdens sande tilstand. Men ingen har spurgt helnæsboerne, hvorfor bæltet er hjerteblod, og hvad det inderst inde gør ved dem, når man skænder deres vilde kystnatur.

Læs hele debatindlæg her eller download til offline-læsning her

Assens Kommune mener at Åvangen som vejadgang til sommerhusudstykningsgrunde er

det minst indgribende

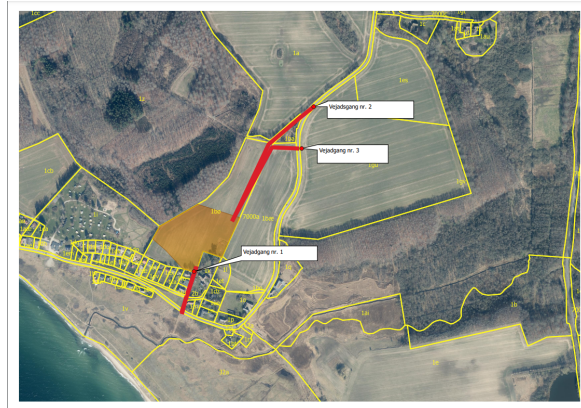
15. august 2023

Miljø, Teknik og Planudvalget godkendte den 15. august 2023, at procedure for etablering af vejudlæg til nyt sommerhusområde ved Å Strand via Åvangen skal igangsættes, da den vurderes at være den mindst indgribende.

Når man ser på kortbilag (til højre) kan man godt forstå at uvidende politikere ser det som mindst indgribende --- det kan undres meget at man lægger ud til 225m² store udlejningshuse og at sådan øget trafik som skal gå over privat grund er mindre indgribende en nordfra, hvor der er ingen beboelse men ejet af store godsejere...

HUSK at grundejerforeningen har siden 2017 (se indlæg "Nyt sommerhusområde i Aa" fra April 2022), hvor udstykningsarealet var i høring gjort opmærksom på at det ikke ønskes - men det ignorer kommunen bare...

Læs selv for at danne dig en mening her

Kæmpe(sommer)huse til udlejningsformål i tilknytning af eksisterende sommerhusområder og sommerhuse i naturområder er uønsket...

Juli/August 2023

I Aa er vi ikke de eneste som er uinteresserede og imod udlejnings(sommer)huse i direkte tilknytning til [1] vores eksisterende sommerhusområde og [2] klods op ad en eksisterende naturbeskyttede Natura 2000 område...

Artikler i Fyens Stiftstidende og JyskeVestkysten:

Nye udlejningssommerhuse bliver udstyret med støjmålere - læs her (19.8.2023)

Byråd baner – måske – en ny vej for ulovlige megasommerhuse: Rapport afviser trafikproblemer - læs her

Sommerhusejere frygter for området, hvis der gives tilladelse til nye kæmpehuse - læs her (16.8.2023)

Se her **3 læserbrev af lignende karakter** ...

Læserbrev: Der manglede et kort - læs her

Læserbrev: 30 nye kæmpesommerhuse: - Denne form for turistindustri vil have store negative konsekvenser for hele Skåstrup Stand - læs her

Læserbrev: Grotesk at give lov til tre sommerhusgrunde i smukt naturområde - læs her

Her et par udsavt fra læserbreve...

Jeg ønsker at give udtryk for min bekymring og utilfredshed omkring planerne om at udstykke store luksussommerhuse, der udelukkende skal bruges til udlejning til 25-50 personer ad gangen hver uge. Jeg mener, at denne form for turistindustri vil have store negative konsekvenser for hele Skåstrup Stand.

Først og fremmest vil udlejning af store sommerhuse til store grupper af mennesker have en ødelæggende virkning på vores lokale natur og miljø.

Da økonomiudvalget i Holstebro byråd den 30. november under pkt. 7 behandlede et forslag om at bygge 60 kæmpe sommerhuse i Græm Kær i Vester Husby var medlemmerne præsenteret for et **27 sider langt skønmaleri fra det multinationale ingeniør- og designfirma WSP...Men der manglede ét kort** - ... **Et kort, der viser hvor skadeligt et projekt udstykningen af Græm Kær kan blive for to af Vester Husbys eksisterende naturbeskyttede områder** - Husby Klit og Husby Klitplantage.

Græm Kær støder op til begge naturområder. ---> **DET MINDER STÆRKT OM AA...**

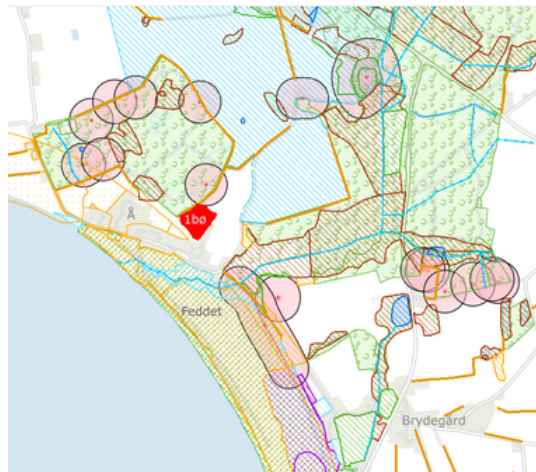
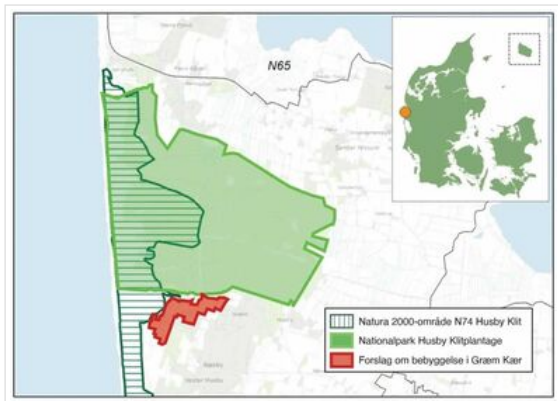
Det pålægger eller ... kommunen som tilsynsførende myndighed, at sikre at der ikke "gennemføres planer, projekter eller lignende, der kan skade de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at beskytte", som det hedder i Miljøstyrelsens beskrivelse af Natura 2000 området. Dertil kommer at store dele af Græm Kær ligger indenfor skovbyggelinjen og grænsen på de 300 meter, der skal sikre det frie udsyn til skoven og skovbrynet.

Læs hele læserbrev her

Mange kommuner konkurrerer om at blive den grønneste kommune med mest biodiversitet - men i Odder går man en anden vej...

HOLSTERBRO

AA

Årets social arrangement på Jordbassiner og indvielse af vores nye badebro

29. juli 2023

Årets sociale arrangement fandt sted på jordbassiner i Assens med en guidet tour med naturvejlederen Christian Heller fra Assens kommune. Det var interessant at opleve og blive guided igennem processen fra industri-affalds-område til naturområde og hvordan plante- og dyrelivet har udviklet sig over de sidste 18 år, siden sukker fabrikken blev lukket ned. Udover naturvejlederen havde vi også nogen med i gruppen som kendte stedet fra da man kørte sukkerrør til fabrikken, som gav lidt "salt i suppen".

Indvielsen af badebroen var lidt "forblæst" og det var lidt kedeligt at ingen af dem som initierede projektet var til stede for at fortælle om processen! Corinna som var primus motor for finansiering af broen fortalte om ansøgningsprocessen og heldet, som var med foreningen til at få alt på plads i sidste øjeblik! Tak igen til Friluftsrådet og EnergiFyns Almene fond for støtte til projektet!

De lidt store bølger forhindrede desuden lysten til en kajak prøvetur. Grunden blæst og tidligere regnbyger som skabte store vandpytter på fisker pladsen kunne vores fællesspisning med super lækre pizzaer fra Å Che buono heller ikke spises på tæpper ved strandkanten eller på fisker pladsen, men ved at søge læ bad ved buskene i græsarealet bad ved badebroen. Stemningen var god og alle nyde god mad og snak. Undtagen de nye ejer af netop det græsareal bad ved badebroen, som ved godkendelsen af badebroen (se her) var ejet af Assens kommune. Der er sket en ejerskift siden til privat ejendom, som førte til, at de nye ejer klagede over at vi tilladte os at side der... foreningens formand undskyldte hurtigt og forklarede vej

situationen og at foreningens bestyrelse var ikke blevet orienteret om ejerskiftet og dens mulige konsekvenser for færdsel på græsarealet -- nu ved vi for en anden gang at det er privat ejendom og man skal søge om tilladelse, hvis man sidder på det areal...!

Skt. Hans arrangement uden bål i år

20. juni 2023

I dag sendte Beredskab Fyn forbud mod afbrænding af bål ud til alle foreninger (læs her)

Det forhindrer os dog ikke til at samles ved Campingpladsen fra 19 tiden til en snak og en øl og pølse eller ved stranden kl. 21 til at lytte til foredragsholderen Steen Zoffmann og hans bud på sct. hans og dens betydning i nutiden...

Vi aflyser dermed afbrænding af Skt. Hans-bålet, men ikke arrangementet og håber vi ses ved stranden!

Østenvind og regnvejr i Aa Krog bugt ...

Fredag aften 5. maj - lørdag 6. maj 2023

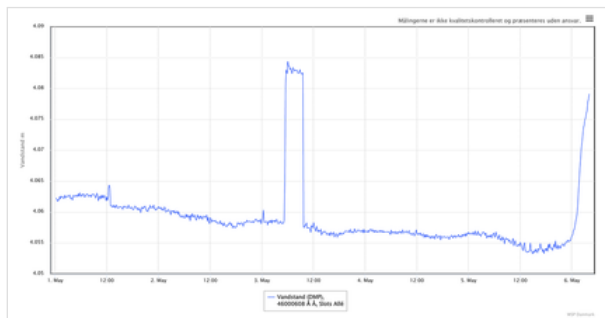
Østenvind slæber sand med sig langs vores kyst i Aa ... og har en tendens til at lukke udløbet af Aa å. Når det samtidig regner, bliver feddet oversvømmet...

Det skete den 19. november 2022 sidste gang. Nu er det sket igen - og igen fra fredag aften til lørdag morgen...

Prognoseerne gav os advarsler, men det hjælper jo kun at forberede sig til det nødvendige kravearbejde...

Se hele historie dokumenteret i galleriet

Billeder fra kl 21 den 5/5 og kl 7 den 6/5 (se i galleriet) viser at vandstandstigningen har været ganske svag selv om der var yderligere vand tilførsel af åen pga nattens regn.

Figuren til venstre er fra Slotsalle måleren og viser regnen som i løbet af den 5 maj ville have fået vandet til at stige i den lavere del Aa å.

Billeder i galleriet dokumenterer også at åen var tilstoppet i perioden. Sammenholder man dette, så kan man konkludere at vandet bredte sig ud fra åen og Aa var langsomt men sikkert på vej til at blive et å-delta.

Eftersom vinden fortsætter med at blæse fra ØSØ de næste 5 dage og der kommer regn den 10 maj, så ville det være uforvarsligt ikke at åbne åen allerede idag. Der ville ske yderligere tilsanding og hele den sydlige del af Aa ville være i en sårbar tilstand mht yderligere oversvømmelse overfor det næste regnvejr.

Da Aa fik en bade- og aktivitetsbro...

4. maj 2023

Sammen med 4 medhjælper fra Aa grundejer- og beboerforening er vores bade- og aktivitetsbro blevet opstillet af NBC Marine i går ved fine vejr forhold.

Se tilladelsen her og hele process her

Stor tak til Friluftsrådets bevilling fra "Flere ud i naturen" programmet 2021 og Energi Fyns Almen Fond uddeling 2023 for finansiering af broen...

Se flere billeder i galleriet ...

Arbejdsdag på kirkestien

29. april 2023

Der var arbejdsdag på kirkestien...

Tak for opbakningen og energi der blev brugt til at skære og klippe og rydde...

Det var begyndelsen af fremlægningen af digen hen mod broen over Aa å...

Fondsuddeling hos EnergiFyn

25. april 2023

Tildelingen af fondsmidler fra Energi Fyns fonde markeres hvert år ved et arrangement - i år fandt det sted **tirsdag den 25. april 2023 kl. 13.00-15.00**.

13.00-15.00,

I år havde Energi Fyns to fonde modtaget 340 ansøgninger og der blev støttet 27 projekter. En af de projekter var vores bade- og aktivitetsbro! Vi fik dermed den sidste del af finansiering for broen på plads!

Tusind tak til Energi Fyns Almen Fond fra Aa Strand og Aa grundejer- og beboerforening!

Det var et interessant arrangement med festlig stemning i blandt fondmodtager ved efterfølgende champagne og lidt til ganen, som Lone og Corinna deltog i ...se også presse meddelelse her

Strandoprydning & 1. arbejdsdag på feddet

6. April 2023

Der var 25 deltagere i dagens strandoprydning og 1. arbejdsdag på feddet for at optrække rødder efter fræsningen af hybenroser den 8. marts.

Der blev samlet en balje med ca. 30kg affald, et par dåser, lidt metal og glas. Dejlig at det er ikke mere, og godt at det er fjernet nu, så vi har en rent og affaldsfri strand...

Arbejdet med hybenroser er en langtidsprojekt i samarbejde med Naturstyrelsen, lodsejer af Feddet, Jakob Harrekilde, skovridder på Fyn, forklarede i dag, at målet er at holde andel af hybenroser ned på mindre en 10% af arealet. Udover fræsning med store maskiner, kræver det også håndarbejde for at sikre at der er ikke flere

rødder i jorden som skubber genvæksten i gang.

Hvis vi kan samle en snes frivillige ca. 3-4 gange om året skulle det være muligt at holde hybenrosen ned og lade strandgæs eller andet lokalt vokse på de steder. Det er jo en god investering i vores dejlige natur herved! ...bestyrelsen informerer nærmere på generalforsamlingen...

Tilladelse til regulering af skadevoldende vildt

1. April 2023

Naturstyrelsen har givet Vandpleje Fyn tilladelse til at regulere skarver på Feddet langs Aa å og i fredningsbæltet ud for åens udløb.

Tilladelsen (Id nr.: 189714) løber fra 8. april og frem til 12. april 2023 og kan ses her. Formålet er at beskytte udtræk af ørred yngel (kaldet smolt).

Naturstyrelsen forventer ikke at der bliver meget larm (skyderi) efter skarver - hvis der er nogen som er i tvivl om kan i altid sende en meddelelse til bestyrelsen (per email) - så tager vi i kontakt til Naturstyrelsen!

Aa's spisested *À...che buono* åbner dørene igen

17. marts 2023

Vores fine spisested *À...che buono* ved fishing lodgen på Å Strandvej 102 åbner deres porte igen

Klik på højre billede eller besøg deres hjemmesiden - her findes alle åbningstider for marts, april og maj 2023...

Buon appetito !!!

Naturstyrelsen fjernede hybenrosen på feddet - del 1 -

8. marts 2023

I dag var der gang i nedfræsning af invasive roser på feddet - Naturstyrelsen startede processen - del 1 - ved at fjerne hybenrosen på feddet. Del 2 er vores arbejdsdag i samarbejde med naturstyrelsen skærtorsdag, den 6. april. Aktivitetskalenderen kan ses ved at følge dette link.

Flere billeder fra dag 1 kan ses ved at vælge GALLERI på topmenu eller følge dette link -- tak til Ole Aabro Hansen for at tage og dele billederne med os!

Aa grundejerforening i dialog med Naturstyrelsen og Assens Kommune omkring Aa å og klimasikring i Aa

14. februar 2023

Jakob Harrekilde fra Naturstyrelsen (NS) og Peter Toxen Worm og Sebastian Theodor Hansen fra Assens Kommune (AK) mødte foreningens formand Corinna Möhrlen og medlem Jess Jørgensen på parkeringspladsen i Aa til dialogmøde vedr. Aa å og klimasikring i Aa.

På mødet blev den nordvestlige kyst besigtiget (se indsæg fra april 2022). Derefter gik turen til Aa å udløbet (se indlæg den 18/19.nov 2022) og mod broen og slusen ved kirkestenen. Til sidst blev de mest oversvømmelses udsatte huse besigtiget.

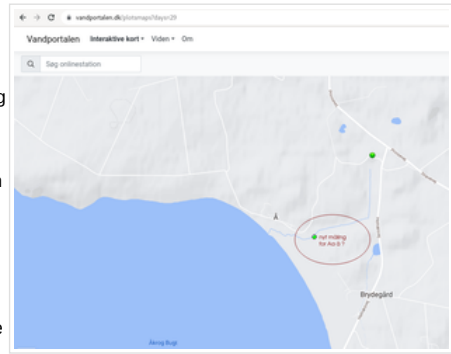
Konklusionen fra mødet:

Opfordringen fra AK og NS er at det er mest hensigtsmæssigt at klimasikre de enkelte ejendomme og i øvrigt acceptere at Aa Strandvej og Feddet vil blive over-svømmet i ny og næ.

AK vil undersøge muligheden for, at der oprettes en strategiplan for nødsituationer med en entreprenør, som kender stedet, og kan stå til rådighed også uden for kommunens åbningstid, som det skete den 19. nov. 2022. Ekstraudgiften og fordeling herfor skal undersøges.

Der vil blive undersøgt på en løsning til måling af vandstand og strømhastighed i åen fx ved slusen (kirkesti). Det undersøges om løsningen kan etableres via vandportalen.dk, hvor målingerne bliver offentliggjort. Miljøstyrelsen har en målestation i Aa Å ved Slots Alle. Måske kan den levere de ønskede data. Data skal bruges til at varsle højvande samt vurdere behovet for at tilkalde entreprenør med henblik på oprensning.

AK undersøger vilkårene således, at foreningen kan udarbejde en procedure og eventuelt et forslag til den kommende generalforsamling.

Ny biodiversitetsrapport understreger kraftigt behovet for en naturlov

29. november 2022

I nyhederne fra DN siger præsidenten af DN Maria Reumert Gjerding at "...det er en falliterklæring, at vi i et rigt land som Danmark ikke har formået at beskytte vores natur bedre til gavn for nuværende og kommende generationer.." men hun også "..understreger, at valgkampen har vist, at der er et bredt flertal for at sætte bindende mål for naturen i Danmark, ... at Folketinget har bakket op om en naturlov, mens statsminister Mette Frederiksen selv har opfordret til, at det skal tages med som en del af, hvad en ny regering skal gå i gang med.." og hun fortsætter med at sige at "det er politisk set et stort grønt fremskridt, vi har været vidne til, og nu ser vi frem mod den konkrete politiske implementering og reel handling".

I presse meddelelsen fra Biodiversitetsrådet bliver der fremhævet at "...Tabet af biodiversitet er ikke stoppet, og biodiversiteten er fortsat under stort pres i Danmark. **Der skal afsættes markant mere plads med beskyttet natur af høj kvalitet**, hvis det skal lykkes at stoppe tabet af biodiversitet og skabe fremgang for biodiversitet i Danmark. Det vurderer Biodiversitetsrådet i sin første rapport, som netop er udkommet.

... mon ikke det kommer også Aa til gode, hvis naturen får højere prioritet ?

Se DN's nyheder [her](#)

Se og download Biodiversitetsrådets første rapport [her](#) - presse meddelelse [her](#) og rapporten "Fra tab til fremgang - beskyttet natur i Danmark i et internationalt perspektiv".

Oversvømmelse i Aa

18./19. November 2022

I løbe af dagene før den 18. november 2022 sandede vores Aa å fuldstændig til - der var højvande og østenvind og Assens Kommune havde lige fjernet stenene ved å udløbet, så sandet havde de allerbedste forudsætninger til at lukke til.

Om morgenen den 19. november var der vand foran kolonien -- som sadvanlig -- kirkestenen, samt broen var ca. 30cm under vand -- sådan så det ud over hele den sydlige del af Aa og op mod stranden langs åen. Der var en genbo, som gravede en smal vej igennem sandet ved å udløbet tidligt om morgensen, så åen kunne bare en lille smule løbe ud i havet. Susanne fra Aa Strandvej 94 skrev dog kl. 9.30 til bestyrelsen i Aa grundejerforening med en vis bekymring om at vandet stå så høj at de frydede at det kunne trænge ind i sommerhuset, fordi der kom så meget vand og udløbet var ret smal. Hun henviste også at vandet havde allerede nået isoleringsmaterialet ved byggepladsen på Aaløkken - super ærgeligt!!

Corinna og Jess startede derefter deres traktor med skovlen og tog deres arbejdstøj og gummistøvler på - suppleret af kassereren Jørgen og Jens fra

Campingpladsen fik de hullet efter 2.5 timers arbejde så stor at åen kunne rense sig selv over nattens løb ved at danne et endnu større åbning og tage næsten alt sand med tilbage på havbund. Om morgen den 20. november kunne vi alle konstatere at alt vand som kunne løbe tilbage i åen var forsvundet... Godt gået denne gang!

Bestyrelsen vil nu tage det op i kommunen igen -- efter afslag til at blive indstateråd for klimasikring (se indslag fra den 29. september 2022) -- så vi kan lave en handlingsplan og strategi for næste gang -- mon ikke det vil ske igen på en weekend, hvor kommunen ikke kan kontaktes!

Se galleriet for flere billeder...

FL's nyhedsbrev no 5 omtaler studietur af grundejere fra Aa til Mommark

2. november 2022

...GF Fiskervejs erfaringer med Skanlux-projektet og kommunen har vakt interesse blandt andre grundejerforeninger i samme situation.

For nylig blev Poul Fedders kontaktet af FL på vegne af en grundejerforening fra Sydbyn, hvor endnu et Skanlux-projekt banker på.

Her gælder det 12 huse, der skal bygges ved Aa Strand syd for Assens.

– De kom fire fra foreningen, og jeg tror, de fik lidt af et chok over mængden af biler og mennesker. Midt i området har Skanlux anlagt en kæmpestor legeplads, og selv om vi alle elsker børn, er det som at være nabo til en skolegård...

Læs desuden om at Kramnitze også frygter for kæmpehuse, om giftrester fundet i hver anden vand boring, om at fynsk turisme skal være bæredygtig og om udviklingen af sommerhuspriserne, som holder skansen under faneblad AKTIVITET -> LANDSFORENING eller...

Download hele nyhedsbrev [her](#)

Assens Kommune nedprioriterer Aa i klimasikring

28. september .2022

Aa grundejer- og beboerforening har anmodet om at blive optaget i Assens Kommunes klimatilpasningsplan 2022-2050 i forlængelse af F16 området ved Agernæs (se nyheder fra 10. august 2022).

Assens Kommune har nu vurderet "...området ved Aa i forbindelse med udarbejdelsen af klimatilpasningsplanen. De udpegede indsatsområder i planen er vurderet ud fra hvor det giver mest samfundsmæssig værdi at prioritere gennemførelse af klimatilpasning."

Her vurderes af Assens Kommune, at **"...der er andre områder, der giver en højere samfundsmæssig værdi at bevare og området (red. Aa) bliver derfor ikke en del af de udpegede indsatsområder."** Mens kommunen indrømmer at "...det er kendt at udløbet af Aa Å ved havet nogle gange giver udfordringer længere op langs åen. Vandløbets profil ændrer sig grundet havets strømninger og det giver mindre afstrømningsmuligheder."

Assens Kommune ser positivt på at Aa grundejer- og beboerforening tager kontakt når dette opstår, så Assens Kommune fortsat kan udbedre dette.

Det er ikke tilfredsstillende, men vi må så arbejde på vores egen klimatilpasningsplan og kommunikere problemstillingerne til Assens Kommune, når de opstår, eller når nogle af de mest udsatte sommerhus ejere mener at der skal foranstaltninger til for at forhindre oversvømmelserne af ejendomme. Bestyrelsen vil arbejde på en plan og oprette en arbejdsgruppe, hvis der er opbakning til dette.

Læs hele afdækningen [her](#)

Naturvandring på Feddet med Naturstyrelsen

26. august 2022 kl.16 på p-pladsen ved "Feddet"

I forbindelse med, at Feddet og Å strand er udpeget som Natura 2000-område, inviterer Naturstyrelsen på naturvandring ved Feddet. Under turen vil Naturstyrelsen fortælle om hvad formålet med Natura 2000-områderne er, hvad der ligger til grund for udpegningen, og hvilke indsatser vi planlægger at gennemføre. Vandringer foregår fredag, den 26. august kl.16. Mødesteder er p-pladsen ved Feddet. Turen varer et par timer med stop undervejs. Alle er velkomne til at deltage. Vandringer bliver også annonceret i lokalavisen.

Aa grundejer- og beboerforening er nu medlem af Fritidshusejernes Landsforening (FL)

19. august 2022

I dag er vi blevet medlem af Fritidshusejernes Landsforening (FL). Landsforeningen varetager medlemmernes fælles interesser over for offentligheden, myndigheder, kommuner og folketing. Lokale interesser varetages af de enkelte grundejer-, leje- og ejerforeninger. Landsforeningen kan dog yde bistand efter skriftlig anmodning herom.

Seks gange om året, udsendes et informationsbrev til vores bestyrelse, som videresender brevet til medlemmerne.

Mere information findes under faneblad "OM FORENINGEN" -> "LANDSFORENING_FRITID".

Vi har oprettet fanebladet til at informere foreningens medlemmerne om vores aktiviteter i og med FL eller bare for at videregive nyt fra FL.

Følg også med på FL's hjemmeside [her](#), FL's facebook side [her](#) eller LinkedIn side [her](#)

Tilladelse til etablering af en badebro på Å Strandvej 70 er i offentlig høring

1. august 2022

Assens Kommune givet tilladelse til etablering af en badebro ved Å Strandvej 70, ca. 20m nord for "fisker pladsen". Det er ca. 10m længere nord end vi har ansøgt pga. indsigelser fra Naturstyrelsen i nabohøring.

Den 1. august har Assens Kommune sendt tilladelsen til de høringsberettigede naboer, en del foreninger (DN, Friluftsråd, mm) og Naturstyrelsen og nu også offentliggjort høring på deres hjemmeside, som kan ses på følgende [Link](#).

Dokumenter kan også ses her:

[Godkendelse](#)

[Ansøgning](#)

[Tegning](#)

Klagefristen er d. 29. august. Først efter klagefristens udløb er projektet endelig godkendt, hvis det ikke påklages.

Vi må håbe det bedste...

Sommerhuse og verdensmål – beskyttelse, benyttelse og planlægning - ny rapport fra RealDania

Juli 2022

Realdania skriver i deres nyheder om rapporten at "...Sommerhusene er en høj kvalitets ferieressource for danskerne og de turister, som lejer dem, og spiller en væsentlig rolle i turismeerhvervet. Men som med andre former for byggede omgivelser er det på tide at tænke klima og miljø ind i planlægningen og udviklingen af sommerhusområderne. Det er et af budskaberne fra forskerne bag rapporten og projektet. En kortlægning af alle sommerhuse i Danmark viser, at kun halvdelen af sommerhusene er omfattet af en lokalplan, og ifølge rapportens forfattere kan det give konflikter, især ved opførelse af storsommerhuse. ...

og at ..."Forskningsprojektet peger på en række områder, hvor stat, kommuner, grundejere, turismeorganisationer m.fl. kan styrke indsatsen for, at sommerhusene fortsat har unikke kvaliteter og samtidig i højere grad lever op til FN's verdensmål."

Hele beskrivelse og rapporten kan ses og downloades [her](#)

Offentlig høring af Assens Kommunes klimatilpasningsplan 2022-2050

10. august 2022

Aa grundejer- og beboerforening har afgivet høringssvar til Assens Kommune.

Dokumentet kan læses og hentes [her](#).

30. juni 2022

Der er offentlig høring i Assens Kommune vedr. klimatilpasningsplan 2022-2050 fra 30. juni til 11. august. Her vil bestyrelsen arbejde på at få Aa med i deres prioritering - lige nu er der kun Ebberup på mht risici vedr. oversvømmelser, men ikke Aa. Aa dukker heller ikke op på emnet erosion selv om Ole og Asthon Funk har gjort Assens Kommune allerede opmærksom på dette emne i en email (se nyhed "Aa Strand - strandbeskyttelse" fra April 2022). Hvis du er interesseret i at arbejde med bestyrelsen på emnet og/eller har noget at bidrage med til en høringssvar (datoer vedr. seneste oversvømmelser, billeder, infos vedr. erosion mm) hører vi MEGET gerne fra dig! Informationerne kan hentes på Assens Kommunes hjemmeside

Ny bestyrelse i Aa grundejer- og beboerforening

Bestyrelsen har konstitueret sig den 26.6.2022 og ser sådan ud:

Liselotte Nielsen

Jørgen Elmer (kasser)

Helle Kærgaard Bjerre

Corinna Möhrlen (formand)

Bente Møller (sekretær)

Se referat til bestyrelsesmøde her

God påske!

17. April 2022

Se seneste nyt om [strandrensning](#) i påsken 2022 og [Aa grundejer - og beboerforenings generalforsamling](#) Kr. himmelfartsdag under aktiviteter.

Aa Strand - strandbeskyttelse

April 2022: Aa Strand – risiko for kommende oversvømmelser

Sådan står der i emnefeltet på den mail, som Asthon Funck har skrevet til Assens kommune for at gøre opmærksom på risikoen for oversvømmelse af vestlige dele af Aa Strandvej i Aa, hvis en lille strandvold/forhøjning ved fiskepladsen skylles væk i en kommende storm. Ja, så har vi ikke længere en Aa Strandvej, men en Aa Kystvej. Læs Asthons henvendelse til Assens kommune [her](#) og [deres svar](#).

Miljøstyrelsen: Høring af udkast til Natura 2000-planer 2022-2027

21. februar 2022

Miljøstyrelsen har udarbejdet udkast til Natura 2000-planer for 257 Natura 2000-områder. Udkastet til Natura 2000-planer og SMV'er er i offentlig høring fra 21. februar 2022 og til 20. maj 2022

På Miljøstyrelsens hjemmeside ses udkast til Natura 2000-planer og SMV'er. På Miljøstyrelsens hjemmeside er der ligeledes link til en høringsportal, hvor der er mulighed for at afgive høringssvar til både planer og SMV'er. Samtidig med høringen offentliggøres reviderede basisanalyser for Natura 2000-områderne. Disse er ikke en del af høringen. Endvidere offentliggøres samtidigt resultatet af høringen af udpegningsgrundlaget for hver af Natura 2000-områderne.

Skærpet hastighedsbegrænsning i Aa

Der køres hurtigt gennem Aa – ofte al for hurtigt, og somme tider går det helt galt, som billedet viser. – På årets generalforsamling var der enighed om, at der måtte gøres noget for at få nedsat hastigheden i Aa. Derfor har bestyrelsen henvendt sig til Assens kommune i august, og herfra fået den besked, at der vil ske noget i løbet af vinteren. Se vores forslag til skærpet hastighedsbegrænsning [her](#)!

Vinteren er gået, og hvad er der så sket? Ikke meget. Læs [her](#) svaret på vores forespørgsel om, hvornår der sker noget. Endelig sker der lidt i maj. Se [her](#)!

À...che buono/Fishing Lodge

Som det allerede vil være mange bekendt, åbnede denne herlige italienske restaurant i sommer i de bedste omgivelser i Aa. Aa grundejer- og beboerforening er meget taknemmelig for den gæstfrihed, som stedets værter har vist os. Allerede før åbningen blev vi inviteret til at afholde vores generalforsamling her; og vi var også velkomne til at holde et julearrangement her d. 27. november.

Facebooks fællesskabsregler

Foreningens hjemmeside er som bekendt tilknyttet en privat Facebookgruppe, hvor der er plads til meningsudveksling, oplevelser i skrift og billeder. Gruppen er for medlemmer og venner af Aa grundejer- og beboerforening og tæller for øjeblikket 74 personer.

Når man laver opslag på Facebook, forventes det, at man gør det på en etisk forsvarlig måde uden at hænge personer ud med navns nævnelser og fremsætte udokumenterede påstande. Er man i tvivl om, hvad det betyder, bør kaste et blik på Facebooks fællesskabsregler [her!](#)

Nyt sommerhusområde i Aa

Lørdag, d. 30. april 2022 kom der en artikel i [Fyens Stiftstidene](#) om "Sommerhusejere risikerer at miste privat vej". Efter offentliggørelsen af MTPs forslag gik nabo-gruppen til medierne, fordi det falder ikke i god jord hos de nuværende 3 helårs og 2 sommerhusejere.. her er artikel til læsning

Tirsdag d. 5. april 2022 behandlede **Miljø Teknik og Planudvalget i Assens kommune** bl.a. Igangsætning af lokalplan for ny sommerhusudstyknings ved Å Strand. [Her kan I se referatet af udvalgs mødet.](#) Mødets beslutninger om sommerhusudstyknings kan ses side 27 under punkt 14.

En henvendelse til Assens kommune i marts 2022 om status i planlægningen af det nye sommerhusområde resulterede i dette svar:

Hej Ole

Hermed en kort status, som i har ønsket.

Vi er i gang med at få en juridisk faglig vurdering af de mulige adgangsveje til området.

Når vi har den, er det forventet at der kommer en sag på til politisk behandling om igangsætning af lokalplan, sandsynligvis til april.

Venlig hilsen

Esther Louise Jensen

Planlægger

Læs [her](#) referat af Aa grundejerforenings bestyrelses møde med Assens Kommunes Planafdeling d. 26. november 2021 på Assens rådhus.

Klik [her](#) for at læse Aa grundejer- og beboerforenings kommentarer d. 4. august 2021 til Assens kommunes *Forslag til kommuneplan 2021-2033 i offentlig høring til 6. august.*

[Her](#) kan du læse det vigtige *Orienteringsbrev om nyt sommerhusområde ved Aa* fra Assens kommune d. 25. juni 2021.

[Her](#) er et udpluk af et referat af møde i Udvalget for Miljø Teknik og Plan i Assens kommune tirsdag den 8. juni 2021.

Spørgsmål til Udvalget for Teknik, Miljø og Plan i Assens kommune om planerne for et kommende sommerhusbyggeri i Aa. Se spørgsmål og svar fra 21. maj 2017 [her!](#)

Se her Aa grundejer- og beboerforenings bemærkninger til fra 17. august 2017 Tillæg til Planstrategi 2015 om Assens kommunes fremtidsplaner om evt. sommerhusbebyggelse af et areal bagved Aavangen i Aa - 2017

Assens kommunes strandplan

Assens kommune afholdt d. 20. september møde om kommunens strandplan. Corinna Möhrlen og jeg repræsenterede *Aa grundejer- og beboerforening*, og der var også repræsentanter for *Aa Strand Camping*. Vi var alle meget ivrige efter at få *Aa strand* placeret i kategorien *familie- og turismestrand* med de faciliteter, det indebærer. Trods gode argumenter lykkedes det desværre ikke. Det politiske *Udvalg for Miljø, Teknik og Plan* har efter vores møde med kommunens administration bestemt, at *Aa strand* skal være *en naturstrand*. Se [her](#) Strandplan for Assens kommune.

Ole Aabroe Hansen

Vision 2030 for Aa

På vores seneste generalforsamling redegjorde Corinna Möhrlen for status i "Vision 2030 i Aa". Kig [her!](#)

God påske!

Seneste nyt

Se seneste nyt om strandrensning i påsken 2021 og Aa grundejer- og beboerforenings generalforsamling Kr. himmelfartsdag under aktiviteter.

Der har de seneste måneder hersket stor travlhed i gruppen, der arbejder med realiseringen af Vision 2025/30 i Aa. Nedenfor kan du klikke dig frem til Corinna Möhrlens præsentation af Vision 2025/30 og hendes projektbeskrivelse af visionen. Du kan også vælge at se Corinnas præsentation og projektbeskrivelse i den nye underbrik Vision 2025/30 under aktiviteter. Læs også seneste referat af foreningens bestyrelsesmøde (se under Om foreningen), der fortæller mere om fondsansøgninger og ansøgninger til Assens kommune om badebro og slæbested ved fiskepladsen i Aa.

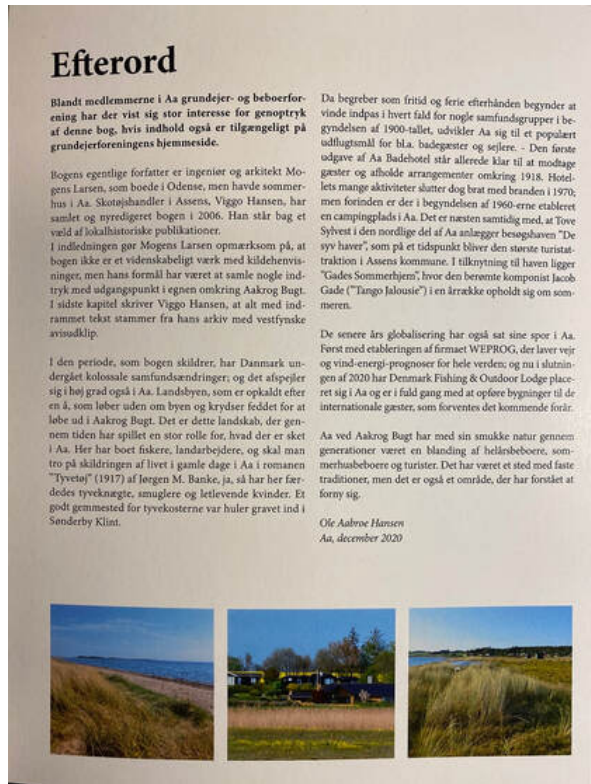
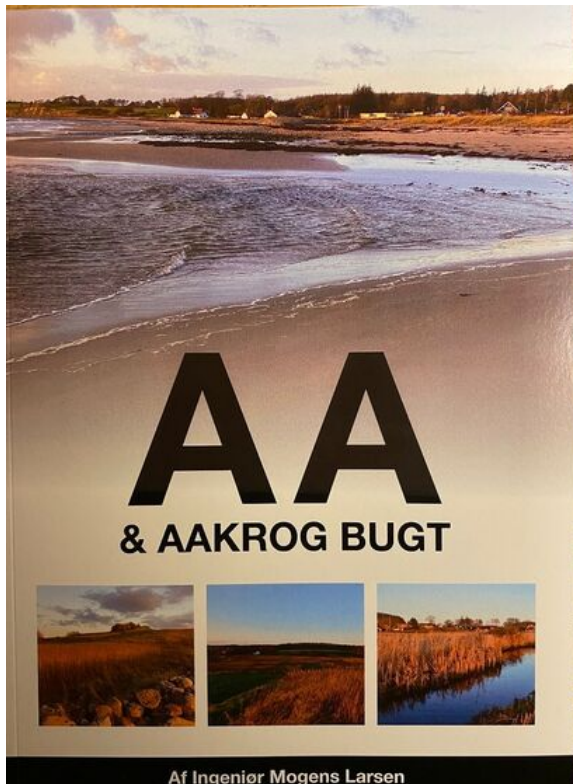
Herunder kan du se billeder af den byggeaktivitet, der har været i Aa det sidste halve år. Flere nye huse er ved at blive bygget, andre ombygges, og nogle er ved at få installeret jordvarme.

"Aa & Aakrog Bugt" af Mogens Larsen

Der har været stor interesse for genoptryk af bogen "Aa & Aakrog Bugt" af Mogens Larsen. Viggo Hansen har samlet og nyredigeret bogen i 2006. Dens indhold er med få undtagelser identisk med den udgave, der ligger på denne hjemmeside. Som det fremgår af billederne har den genoptrykte bog fået nyt omslag med både billeder og et efterord.

Denmark Fishing & Outdoor Lodge

Som det ses på billederne skrider byggeriet af *Denmark Fishing & Outdoor Lodge* hurtigt fremad. Vi glæder os til, at det sympatiske værtspar Valentina Scarabelli og Omar Gade kan byde både internationale og lokale gæster velkommen det kommende forår.

Den 19. november 2020 var Aa næsten tørlagt, så vi forestillede os, at vi snart kunne gå lige på den lige vej til Als; men noget gik galt, for allerede dagen efter blev vi igen overrislet. Måske var den skyldige vejret?!

Aa's nye vartegn??

Jim Lyngvilds figur *Valkyrien fra Haarby* er nu nået til Aa downtown

Vision 2030 for Aa

På vores seneste generalforsamling præsenterede Corinna Möhrle et spændende oplæg med titlen "Vision 2030 i Aa". Der var stor interesse for at diskutere og iværksætte nogle af Corinnas mange idéer; og derfor havde hun inviteret medlemmer af vores forening til at deltage i en indledende workshop, der blev afholdt hos hende selv d. 16. oktober 2020. - Her ses nogle af deltagerne.

Klik her for at se Corinnas præsentation af *Vision 2030 i Aa* og læs her hendes projektbeskrivelse - *Vision 2030*.

Vision 2025 er bygget på 4 dele

Da Aa fik en hjertestarter

Her kan du læse den lille artikel, som *Lokalavisen Assens* bragte d. 16. september 2020 om, at det var lykkedes medlemmer i Aa grundejer- og beboerforening at indsamle penge til en hjertestarter i Aa i forbindelse med Hjerteforeningens landsindsamling d. 30. august.

Elektriker Jacob Pedersen, JP EL & DATA A/S, har monteret vores hjertestarter på Aa Strand Camping, Aa Strandvej 61, 5631 Ebberup.

Kristeligt Dagblads artikler om stier i Danmark d. 15. februar 2020

Herunder kan du læse Kristeligt Dagblads forsideartikel fra d. 15.2. 2020 om hvor nemt det er at pløje en markvej eller anden sti ned i Danmark, selv om den har været brugt i århundreder.

"IKKE VED MAGT OG IKKE VED STYRKE, MEN VED MIN ÅND, SIGER HÆRSKARERS HERRE"

Nære stier og markveje forsvinder landet over

Danmark har fået flere længere vandruter og pilgrimsruter, men samtidig forsvinder de kortere stier og markveje til daglige gåture. Det skyldes blandt andet, at markerne bliver større, siger seniorforsker

AF LISE KABELL SØGAARD
lise.sogaard@k.dk

Ned ad vejen, op langs hegnet, over marken og så hjem ad igen. Til den lille 20 minutters gåtur efter arbejde, hvor man får klar tankerne, får lidt lys og frisk luft til lungerne, er det godt at have gode og tilgængelige stier eller markveje i sit nærømråde. Men markvejene, der i mindre byområder og på landet bruges som det, forskerne kalder "nærrecreative stier", bliver der færre og færre af.

"Danmark har de senere år fået flere af de længere vandruter, som er lavet til fritidsvandrere. Men samtidig er det gået tilbage for de nærrecreative stier og markveje. Det er den slags stier, man bruger, når man bare skal gå en lille runde og lufte hunden ved fyraftenstid for eksempel. Og det er stier, som

folk oplever et stort behov for i det daglige," siger Ole Hjorth Caspersen, der er seniorforsker ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet.

På markveje, der løber langs hegen eller markskel, må offentligheden ifølge naturbeskyttelsesloven gerne gå eller cykle, også selvom markerne omkring tilhører en lodsejer. Men ønsker en lodsejer at sammenlægge to marker til én stor mark, vil markvejen i skellet ofte blive slettet. Det er den udvikling, der er med til at gøre, at stierne i det åbne land forsvinder, siger Ole Hjorth Caspersen.

Han har selv været med til fysisk at opmåle længde og antal af markvejene hjemme, og i områder med meget dyrkningsregnet jord er markveje nogle steder re-

duceret med mere end 60 procent fra 1954 til 2015. Andre steder, hvor jorden er dårligere og landbrugsinteressen lav, ses en reduktion af markveje på mellem 20 og 50 procent i samme periode.

"Den strukturodvikling, vi har i Danmark, betyder, at markerne bliver større og større. Som en naturlig udvikling i det forsvinder markvejene i udkanten af markerne. Noget andet er, at de maskiner, der anvendes i landbruget, i dag er så store, at de ikke kan være på de gamle markveje. I det moderne landbrug laver man semipermanente kørespor ude i markerne, og dermed forsvinder behovet for egentlige markveje også," siger Ole Hjorth Caspersen.

Der er markveje, der ender blindt. Men der er også nogle, der fører til en skov eller fører til et kulturminde eller

fra en landsby til en anden, påpeger seniorforskeren.

"Der kunne man godt spørge til, om der kan laves nogle tydelige rammer for, hvilke markveje der kan nedlægges. Den skænen laver man ikke i dag. Hvis landmanden vurderer, at stien har en rekreativ betydning eller fører til et fortidsminde, skal han indsende en oplysning til kommunen om, at han ønsker at nedlægge markvejen. Hører han ikke noget inden for fire uger, så kan han gennemføre det. Men det er bare meget sjældent, at kommuner afviser at nedlægge en markvej, selv om de faktisk kan afvise det," siger Ole Hjorth Caspersen.

Formand for Friulfratrådet Niels-Christian Levin Hansen kalder det en "bekymrende" udvikling.

"Det, man kan blive rigtig bekymret for, er, at mange markveje og -stier nedlægges, uden at landmændene anmelder det til kommunen. Det behøver ikke være af ond vilje, det kan også bare være uvidenhed om, at det må man faktisk ikke," siger Niels-Christian Levin Hansen.

Han efterlyser større opmærksomhed på problemet hos kommunerne. Friulfratrådet har ved hjælp af aktindsigter fået indblik i antallet af klager over markveje, der er nedlagt af en lodsejer uden forudgående anmeldelse til kommunen, og siden 2007 er der modtaget 470 klager over markveje, der er nedlagt. Til sammenligning har kommunerne i samme periode modtaget 420 anmeldelser om nedlæggelse af markveje, som er helt efter bogen, viser aktindsigten.

Det, man kan blive rigtig bekymret for, er, at mange markveje og -stier nedlægges, uden at landmændene anmelder det til kommunen.

NIELS-CHRISTIAN LEVIN-HANSEN, FORMAND FOR FRIULFRATRÅDET

Fleere steder i landet arbejder frivillige grupper på at genetablere gamle stier, blandt andet kunne beboerne i Aa på Fyn sidste år genind-

vie områdets gamle kirkesti, og en lignende kirkesti er genskabt i landsbyen Træsten ved Horsens.

Projektet "Spør i Landskabet" er hjemmehørende hos brancheorganisationen Landbrug & Fødevarer og er et forsøg på at styrke samarbejdet mellem lokale frivillige stigrupper og lodsejere. Siden projektets begyndelse i 1997 er der skabt 317 nye spor. Men 45 er også blevet nedlagt, for sporene tinglyses ikke og er der kun, så længe en lodsejer ønsker det.

"Vi møder da indimellem barrierer for et godt projekt, hvor det er enormt svært, at der bliver sagt nej til, at en sti kan krydse over en mark. Så må man acceptere det 'nej'," siger projektleder Rasmus Stampe Emborg.

"De forhold, vi oftest møder, når vi er i dialog med lodsejere i forbindelse med at

give offentligheden adgang til deres jorde, handler om frygten for aflald, løse hunde og hærverk. I praksis er det ofte et meget begrænset problem. Flere er også skeptiske for at give adgang til mountainbikere," siger han.

Et afslag kan ofte få stigrupperne til at tænke kreativt og slå stien en anden vej hen, og et skråkløkkert "nej" fra en lodsejer kan også mildnes over tid, påpeger Rasmus Stampe Emborg.

"Fordi vores stier ikke tinglyses, er det muligt at lukke dem igen. Det er noget af det, der sænker barrieren for at gå med i et stiprojekt, og vi hverken kan eller vil tvinge folk til at give adgang. Frivillige aftaler er den pragmatiske løsning."

Kulturhistorie side 18

Den anden artikel i Kristeligt Dagblad handler bl.a. om vores genetablerede gl. kirkesti i Aa

Vel mødt under sky på kirkesti!

▲ Gl. Kirkesti i Aa ved Assens på Vestfyn bugter sig gennem et romantisk naturlandskab. Ole Aabro Hansen har sammen med andre lokale ildsjæle været med til at få stien genskabt. – Foto: Frank Cilius/Ritzau Scanpix.

I gamle dage fandtes kirkestier, skolestier og en masse andre stier med en klar funktion. Stierne er forsvundet i takt med samfundsudviklingen, men i disse år arbejder lokale flere steder i landet på at genskabe nogle af de gamle stier

AF LISE KABELL SØGAARD

lisse.sogaard@dr.dk

73-årige Ole Aabro Hansen har forestillet sig det ofte, når han har gået tur i området: Hvad der mon er historien bag Gl. Kirkesti, stien, der går gennem landskabet ved Aa på Vestfyn, hvor han bor.

"Man tænker jo, det har været en pragtfuld tur ind til kirken, hvis vejret ellers var godt. At de har haft det sjovt og gløt og pjattet med hinanden, karle og piger," siger han.

Der har været god tid til det, tænker han, for det er ingen kirke i området ud over det: Hvad der mon er historien bag Gl. Kirkesti, stien, der går gennem landskabet ved Aa på Vestfyn, hvor han bor.

"Man tænker jo, det har været en pragtfuld tur ind til kirken, hvis vejret ellers var godt. At de har haft det sjovt og gløt og pjattet med hinanden, karle og piger," siger han.

Der har været god tid til det, tænker han, for det er ingen kirke i området ud over det: Hvad der mon er historien bag Gl. Kirkesti, stien, der går gennem landskabet ved Aa på Vestfyn, hvor han bor.

"Velkommen igen, Guds engle små" fra 1829.

"Vel mødt under sky på kirkesti, på sne ved midnatstid", lyder det i Jubelsalmen.

Bo Fritzbøger, der er lektor i historie ved Københavns Universitet, fortæller, at kirkestier eller skolestier figurerer på mange gamle kort. Stierne vil for en stor del være forsvundet, hvis man går ud i landskabet og leder efter dem.

"Veje til kirken har selvfølgelig været vigtige stier siden middelalderen, men det generelle mønster indtil landboreformerne (i 1700-tallet, red.) har været, at stieret var alle landsbyer og herregårde var forbundet med kærveje. Det har ikke været nogle kærveje, men ruderale af landboreformernes ævante, hvorfor deres kvalitet oftest var ringe," fortæller han.

Bo Fritzbøger ser kirkestierne som et fænomen, der udledes med landboreformerne. Her blev de tætte landsbyaflekkninger opløst, jorden udskiftet, og landsbyernes gløde udflyttet.

"For efterhånden som gårde og huse blev spredt i landskabet, var det ikke nødvendigvis i begyndelsen veje, som forbandt dem alle. Og så tjente stierne langt de skel, som var anlagt forbindelse med udskiftningen, et vigtigt formål," siger Bo Fritzbøger.

Den slags stier med stor kulturhistorisk værdi har ikke de bedste vilkår herhjemme, blandt andet på grund af landbrugets udvikling med større maskiner og markflader op gennem det 20. århundrede, påpeger Bo Fritzbøger.

"I modsætning til for eksempel Eng-land, hvor sædvanen stadig spiller en stor rolle, har stier i det danske landskab aldrig været rettet beskyttet som 'public footpaths' (offentlige gængstier, red.)."

Mange af landets danske stier på landet eller mindre byområder oplever, at det i dag kan være svært at "komme til" naturen via stier eller markveje, siger Ole Hjorth Caspersen, der er seniorforsker ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet.

"Det vil opleves, når vi er ude, er, at mange mennesker føler, det er vanskeligt at få adgang til landskabet omkring det sted, hvor de bor. Vi bor på landet, men vi har ikke adgang til det," siger de. Men i Danmark har ingen allemandsret som i Sverige, Norge eller Storbritannien. Så i Danmark er det svært at få en anden mands tilladelse til at gå ind over

et stykke jord, medmindre det er en offentlig tilgængelig sti," siger Ole Hjorth Caspersen.

Men det kan lade sig gøre, hvis man arbejder for det. I den lille landsby Træden ved Horsens har de formået at få områdets lodsejere med på ideen om at genskabe byens gamle kirkesti. Træden har omkring 400 indbyggere, og historiske bevidstheden i byen er generelt stor, fortæller Jesper Sandgaard, der er med i den lokale "stigruppe" og med sine 64 år samtidig er en af byens ældste.

Det var ham, der opfordrede til ideen til at genskabe den gamle kirkesti.

"På et tidspunkt for to år siden, sad jeg oppe i bakkerne og kiggede ned, og tænkte: 'Hold da op, hvor kunne det blive flot, hvis man kunne få stien restaureret ind gennem byen og ud i landskabet.' Og det var det, at det var der opbøvheden til. Både fra folk, der havde lyst til at hjælpe, og fra lodsejerne," siger han.

Træden ligger der en kirke. Fra den klynge gårde, som lå længe væk fra kirken, har der været en sti, der har overlevet som et lidt halvtørret spor i området, fortæller Jesper Sandgaard.

"Selve den del af kirkestenen er faktisk meget gammel, fra 1300-tallet. Det har været indskrevet i skader fra gammel tid, at de forskellige lodsejere skulle lade den gamle kirkesti og ikke, at byens borgere færdedes på den. Efterhånden som vejnettet er blevet bedre, og hullerne mellem gårdene er blevet fyldt ud, så har den mistet sin funktion," fortæller han.

En anden del af kirkestenen har en rye, men ret smuk historie. Den går fra Vestbirk Højskole, der ligger tre kilometer fra Træden. Fra højskolebevægelsen opstod det i begyndelsen af 1900-tallet et ønske om at oprette en valgmenighed i området. Men i Vestbirk, der ligger tættere på Træden, var præsten ikke interesseret i valgmenigheden.

"Men det var præsten i Træden, Så man lavede et samarbejde mellem højskolen og Træden Kirke og fik bygget en præstebolig til valgmenighedspræsten. Og så fik elever og lærere ellers fra højskolen og op til kirken og fik på den måde frikøbt den gamle midteldstier op," siger han.

Valgmenigheden eksisterede fra 1920 til 1972, og herefter er stien igen groet til. Men i 2018 foretog Jesper Sandgaard en snak om at oprette en valgmenighed i området. Men i Vestbirk, der ligger tættere på Træden, var præsten ikke interesseret i valgmenigheden.

"Men det var præsten i Træden, Så man lavede et samarbejde mellem højskolen og Træden Kirke og fik bygget en præstebolig til valgmenighedspræsten. Og så fik elever og lærere ellers fra højskolen og op til kirken og fik på den måde frikøbt den gamle midteldstier op," siger han.

Valgmenigheden eksisterede fra 1920 til 1972, og herefter er stien igen groet til. Men i 2018 foretog Jesper Sandgaard en snak om at oprette en valgmenighed i området. Men i Vestbirk, der ligger tættere på Træden, var præsten ikke interesseret i valgmenigheden.

▲ Mange af de gamle stier, der gik gennem landskabet, er i dag forsvundet, men her har maleren L.A. Ring indfanget livet på en kirkesti. Titlen er "Mogenstrup kirke", og billedet er malet i 1888-1889. – Foto: Den Hirschsprungske Samling.

gerne gå der, fortæller historien og have den del af stien med på et kort," fortæller han.

"Kirkestenen er en fin ting, som gør folk bevidste om egne historie. Man kan sige: 'Det er jo bare en sti.' Men det er sjovt at vække de fysiske spor af noget, der var engang, til live. Noget af det, beboerne i landsbyen sætter rigtig stor pris på, er, at vi har fået en mulighed for at blive ført rundt i naturen. Og vi har tilflyttere, der siger: 'Vi er så glade for, vi har en sti, hvor vi må gå.'"

I Aa på Vestfyn har Ole Aabro Hansen og resten af grundejerforeningen haft andre beklagelser end lodsejerne. For stien ligger i et område, der umiddelbart er offentligt tilgængeligt naturområde.

Da stien oveni er fredet, har der været mange forhandlinger med myndighederne og kontakt med det lokale museum, fortæller Ole Aabro Hansen.

"Stien er jo etableret som det, man kan kalde en trampet sti, men tager man en spadse og graver en lille smule, så kan man se, at den har været belagt," siger han.

"Vi har haft vores sjov med, at når vi skulle lave et lille hævet område på stien, så måtte det ikke ligge ovenpå et fredet område. En medarbejder fra Naturstyrelsen var på et tidspunkt på besøg. Så fandt jeg en sten, og så sagde medarbejderen: 'Hvis det er en del af den gamle sti, så skal vi mindst syv meter væk og grave.' Og så tænkte jeg: 'Åh, hvorfor smed jeg ikke den sten langt væk?'"

Men nu, efter to års arbejde og med støtte fra diverse fonde, er kirkestenen blevet tilgængelig, også uden at man behøver have gumstøvler på. Den bliver dagligt brugt af de mennesker, der bor og har sommerhus i området, selv om det i dag ikke er kirkegang, der er formålet, men et vov ud mod vandet.

Find en sti

► Der findes ingen samlet oversigt over tilgængelige stier i Danmark. Hvis man vil på længere vandreture, har Dansk Vandreklub lavet en oversigt over kvalitetsstier og vandrestier på deres hjemmeside dvk.dk

► På spor.dk kan man finde 317 af de såkaldt nære stier, der tager maksimum en time at gå, lavet i samarbejde med lodsejerne til gæture i landområder eller mindre byområder.

► Find også stier på kommunale hjemmeside, friluftsguiden.dk og på naturstyrelsen.dk

Gl. Kirkesti-projektet med sti til Vielandshøjen

Allerede på sidste års generalforsamling orienterede medlem af *Aa grundejer- og beboerforening* Corinna Möhrle om *Gl. Kirkesti-projektet*, hvis formål er en genetablering af den gamle kirkesti fra Aa strand til Brydegård samt etablering af sti til Vielandhøjens langdysse. Som bekendt fik vores forening sidste år 20.000 kr. af Nordea-fonden som et bidrag til etablering af dette projekt. Beløbet var imidlertid langt fra nok til realiseringen af projektet, så Corinna fortsatte med at søge fonde i 2018. Det har givet resultat. **Den 25. april 2018 kunne Corinna fra Energi Fyns Almene Fond modtage en check på 53.000 kr. adresseret til Aa grundejer- og beboerforening** til genetablering og afmærkning af to historiske stier i Aa-området. Dertil kommer udarbejdelse af materiale om stierne, der skal være tilgængeligt både i trykt og digital udgave.

På årets generalforsamling fremlagde Corinna en strategi-plan for *Gl. Kirkesti-projektet*. Se hendes præsentation af planen [her](#). Hun fortalte også om det hidtidige arbejde, herunder de mange henvendelser til og møder med Naturstyrelsen, Assens kommune, Slots- og kulturstyrelsen og Myllerup Entreprenør A/S, som udførte grave- og jordarbejdet.

